

Verksamhetsberättelse 2019

Innehållsförteckning

OM SEKRETARIATET	3
VERKSAMHETSÅRET I KORTHET.....	4
ANALYS, KARTLÄGGNING OCH PROCESSTÖD.....	5
SAMVERKAN	7
NIKK, NORDISK INFORMATION FÖR KUNSKAP OM KÖN	9

Om sekretariatet

Nationella sekretariatet för genusforskning är sedan 1998 en nationell enhet vid Göteborgs universitet med uppdrag att med ett rikstäckande perspektiv främja genusforskningen inom universitets- och högskolesektorn. Genom olika tillkommande uppdrag har vi successivt utvecklats till ett kunskapsnav med en förstärkt samverkansroll.

Vår verksamhet sker i samverkan med och på uppdrag av olika nyckelaktörer på nationella, nordiska och internationella forsknings- och högskolepolitiska arenor.

Sedan 2012 är samarbetsorganet NIKK, Nordisk information för kunskap om kön, en del av vår verksamhet, på uppdrag av Nordiska ministerrådet.

Sekretariatets forskare och utredare genomför forskningsöversikter, utredningar och analyser samt identifierar kunskapsluckor och forskningsbehov. Vi kommunicerar resultat från vår verksamhet och bidrar med kunskap, expert- samt processtöd inom våra kunskapsområden.

Sekretariatet rapporterar till rektor och samverkar med övriga nationella enheter inom universitetet. Verksamheten leds av en föreståndare och en biträdande föreståndare och hade 2019 ett femtontal medarbetare som arbetade som forskare, utredare, projektledare, kommunikatörer och administratörer.

Verksamhetsåret i korthet

Under 2019 har sekretariatet utvecklat och förstärkt arbetet riktat mot akademien, när det gäller sexuella trakasserier mot anställda och studenter, samt hat och hot mot forskare och lärare. Sekretariatet har under året bidragit med forskningsdriven kunskap och expertstöd inom våra huvudsakliga kompetensområden: makt, genus, jämställdhet och hållbara villkor. Vi har medverkat vid och arrangerat ett flertal konferenser, seminarier, dialogsamtal och nätverksträffar med olika aktörer nationellt och internationellt.

Nordisk information för kunskap om kön (NIKK), är ett samarbetsorgan under Nordiska ministerrådet. Inom ramen för NIKK har sekretariatet sammanställt flera studier och kunskapsmaterial. Arbetet har fokuserat på de frågor som det svenska ordförandeskapet för Nordiska ministerrådet pekade ut för 2019, såsom mäns våld mot kvinnor och mäns deltagande i jämställdhetsarbetet. En annan tydlig prioritering har varit att utveckla nordiska och internationella samarbeten genom deltagande i nätverk och samarbetsorgan.

Vi har under året gjort flera forskningsöversikter, komparativa kartläggningar och analyser på uppdrag från olika uppdragsgivare, t ex Energimyndigheten och Universitets- och högskolerådet (UHR). Under våren och hösten planerade och genomförde vi den nationella genusforskningskonferensen, g19, med runt 400 nationella och internationella deltagare under temat; *Rethinking Knowledge Regimes – Solidarities and Contestations* i Göteborg.

Utöver vårt utåtriktade arbete har mycket fokus lagts på interna processer och arbete med verksamhetsutveckling. Vi har bland annat besökt andra nationella enheter för att inhämta inspiration och stärka samarbetet oss emellan.

Analys, kartläggning och processtöd

Sekretariatets verksamhet är forskningsdriven och har nationell, nordisk och internationell samverkan i fokus. Verksamhetens övergripande syfte är att bidra till en kunskapsutveckling som främjar hållbara villkor för forskning, utbildning och arbetsliv. Sekretariatets forskare och utredare genomför forskningsöversikter, utredningar och analyser samt identifierar kunskapsluckor och forskningsbehov.

Under 2019 har Nationella sekretariatet för genusforskning bland annat arbetat med att kartlägga, analysera och synliggöra hat, hot, våld och trakasserier med fokus på akademien. Trakasserier på grund av kön är den vanligaste formen av utsatthet i inom akademien och de förekommer inom alla discipliner.

Under 2018 fick Universitets- och högskolerådet (UHR) ett uppdrag från regeringen att samlat synliggöra lärosätenas arbete för att förebygga sexuella trakasserier, samt arbetet när de fått kännedom om misstänkta sexuella trakasserier och att presentera goda exempel på arbete med detta. För att få en forskningsbaserad analys av lärosätenas arbete och identifiera goda exempel även från andra länder beställde UHR en forskningsöversikt av internationell och svensk forskning kring förebyggande arbete mot sexuella trakasserier i akademien från Nationella sekretariatet för genusforskning. Rapporten *Förebyggande arbete mot sexuella trakasserier i akademien. En internationell forskningsöversikt* togs fram av Maja Lundqvist och Fredrik Bondestam, utredare respektive föreståndare vid sekretariatet och publicerades under 2019.

Sekretariatets utredare David Brax har lett arbetet med att kartlägga och analysera hat och hot mot forskare och lärare vid högre lärosäten under året. Det huvudsakliga arbetet under 2019 har rört förberedelser inför en enkätundersökning om utsatthetens förekomst och fördelning i samverkan med Sveriges universitetslärare och forskare (SULF) och Sveriges universitets- och högskoleförbund (SUHF). Undersökningen planeras att genomföras under 2020. Arbetet har skett i form av möten med berörda myndigheter, representanter från forskarsamhället och lärosätenas säkerhetspersonal samt genom föreläsningar och panelsamtal vid konferenser. Samverkanssamtal har förts med aktörer inom angränsande områden, som Myndigheten för kulturanalys, Brottsoffermyndigheten och brottsförebyggande rådet (BRÅ).

Sekretariatet har även lyft frågan om forskares utsatthet vid forskarmöte med den statliga kommittén *En nationell satsning på medie- och informationskunnighet och det demokratiska samtalet*.

För Energimyndigheten har sekretariatet arbetat med ett uppdrag om genus i energiforskning och jämställdhet inom forskning och utbildning relaterat till energifrågor. Bland annat resulterade uppdraget i en rapport, *Genus och jämställdhet på energiområdet* (Eskilstuna: Statens energimyndighet, 2019), skriven av Ann-Sofie Kall, forskare vid Linköpings universitet, baserat på en systematisk litteratursökning i samarbete med KvinnSam, ett nationellt bibliotek för genusforskning, vid Göteborgs universitetsbibliotek.

Samverkan

Nationell, nordisk och internationell samverkan är en viktig del av sekretariatets verksamhet. Arrangemang av, och medverkan på, seminarier, dialogsamtal, nätverksträffar och konferenser är också en betydande del av verksamheten. Genom samverkan bidrar vi med forskningsdriven kunskap om makt, genus och hållbara villkor.

Vi deltar i nätverk, allianser och konsortier där vår kunskap är efterfrågad. Där bidrar vi med kunskap i expertgrupper, på konferenser och i rådgivande organ. Vi bistår också med expertstöd i samverkansuppdrag och genomför komparativa analyser, systematiska forskningsöversikter och forskningsprojekt.

Den 8 mars 2019 initierades ett forsknings- och samverkansprogram med syfte att förebygga sexuella trakasserier och annan genusbaserad utsatthet i akademien. Initiativ togs gemensamt av Karolinska Institutet (KI), Kungliga Tekniska Högskolan (KTH), Malmö universitet och Nationella sekretariatet för genusforskning. Målet med programmet är att etablera forskningsbaserad kunskap om inkluderande arbets- och studiemiljöer och en hållbar organisering för förebyggandet av sexuella trakasserier och genusbaserad utsatthet i akademien. Programmet ska i förlängningen bidra till att förstärka och intensifiera arbetet med högskolans organisatoriska kultur, med fokus på kvalitet, hållbar utveckling, arbetsmiljö, ledarskap, jämställdhet och lika villkor.

2019 lanserades universitetssamarbetet EUTOPIA. Organisationen består av sex europeiska lärosäten, varav Göteborgs universitet är ett. EUTOPIA-alliansen är ett av sjutton pilotprojekt som får finansiering av EU-kommissionen inom ramen för det nya prestigeprogrammet 'European Universities'. Utlysningen syftar till att skapa fördjupade och strategiska samarbeten för att anta de samhällsutmaningar som Europa, och den europeiska universitetssektorn, står inför.

Arbetet i EUTOPIA sker i sju arbetspaket, med fokus på styrning av projektet, utbildning, forskning, regional samverkan, inkludering, internationalisering samt hållbarhet. Sekretariatet är en partner i det arbetspaket som syftar till att jobba med inkludering. Uppstart av EUTOPIA sker under 2020.

Sekretariatet arbetar även kontinuerligt med att stärka betydelsen av genus och jämställdhet i EU:s ramprogram för forskning, genom deltagande i nätverk, plattformar, styrgrupper och projekt.

Sekretariatet deltar i en nationell påverkansplattform inom ramen för Science with and for Society (SwafS), sprungen ur Horisont 2020. Plattformen finansieras av Vinnova och dess främsta syfte är att med hjälp av forskning och innovation bidra till att lösa olika samhällsutmaningar. Sekretariatet har under året medverkat där och i den nationella referensgruppen för SwafS, som sammankallas av den nationella kontaktpunkten på Vetenskapsrådet.

Sekretariatet har under året medverkat i styrgruppen för KvinnSam, tillsammans med representanter från flera fakulteter på Göteborgs universitet. KvinnSam är sedan 2018 en universitetsgemensam forskningsinfrastruktur, vilket möjliggör tvärvetenskaplig forskning med fokus på jämställdhet och genus.

Nätverket för kulturarv och tvärvetenskaplig genusforskning har varit ett treårigt projekt (2017–2019) finansierat av Riksantikvarieämbetet och Historiska museet, som sekretariatet tillsammans med projektet Unstraight Research varit initiativtagare till. Nätverkets syfte har varit att väcka intresset för och kunskapen om relationerna mellan genus, sexualitet, nation och kulturarv. Projektet avslutades under 2019.

I oktober 2019 stod sekretariatet värd för g19, Sveriges största konferens för genusforskning med såväl nationell som internationell aktuell genusforskning i fokus. De var fjärde gången sekretariatet arrangerade konferensen och den hölls i Folkets Hus lokaler i Göteborg. Uppåt 400 forskare, studenter och anställda inom både privat- och offentlig sektor deltog under den tre dagar långa konferensen. På temat *Rethinking Knowledge Regimes – Solidarities and Contestations* presenterades cirka 200 presentationer, workshops och panelsamtal.

NIKK, Nordisk information för kunskap om kön

Samarbetsorganet NIKKs verksamhet bedrivs av sekretariatet på uppdrag av Nordiska ministerrådet. Verksamheten har under året genomförts av de frågor som det svenska ordförandeskapet för Nordiska ministerrådet prioriterat för 2019, såsom mäns våld mot kvinnor samt mäns deltagande i jämställdhetsarbetet. Därtill har sexuella trakasserier varit en fråga i fokus, till följd av metoo-rörelsens genomslag i Norden.

NIKK publicerade och förmedlade under våren en sammanställning på temat män och jämställdhet. Publikationen synliggör hur maskulinitetsforskningen vuxit fram och politikområdet utvecklats i Norden, samt ger exempel på nordiska samarbeten inom området. Materialet presenterades i samband med konferensen International Conference on Men and Equal Opportunities (ICMEO).

Under året genomfördes och publicerades en nordisk studie om unga, utsatthet och prostitution: *Young people, vulnerabilities and prostitution/ Sex for compensation in the Nordic countries. A Study of Knowledge, Social Initiatives and Legal Measures*. Studien koordinerades av NIKK och involverade universitet i samtliga nordiska länder. Under hösten arrangerade NIKK ett nordiskt-baltiskt seminarium om metoo-rörelsens genomslag och betydelse. I samband med seminariet presenterades även en sammanställning över politiska initiativ och åtgärder efter metoo i Norden och Baltikum.

NIKK har under året förvaltat Nordiska ministerrådets jämställdhetsfond. Utöver att administrera den årliga utlysningen har en samlad uppföljning och utvärdering av tidigare års projekt gjorts, vilket har resulterat i att fondens riktlinjer reviderats. NIKK arrangerade även en nätverksträff för projekt som beviljats medel från fonden och som samarbetat kring frågor som rör jämställdhet i arbetslivet. Under träffen utbyttes kunskap och erfarenhet, samt diskuterades behov och strategier.

NIKK har under året även färdigställt det kunskapsmaterial som beskriver nordiska erfarenheter inom områden som föräldraledighet, barnomsorg och flexibla arbetsarrangemang. Materialet är en del av det nordiska statsministerinitiativet ”Nordic solutions to Global Challenges”. Syftet med det är att sprida nordiska erfarenheter inom miljö, jämställdhet och välfärd för ökad global hållbarhet.

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

NATIONELLA
SEKRETARIATET FÖR
GENUSFORSKNING

